

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST”

INHOUD: — Studie-Commissie van „Oost en West”. — Bali. — Boekbespreking. — Kunst, Kunstnijverheid en Huislyf. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche pers. II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Berichten der Afdelingen. — Mededeelingen. — Mutatiestaat van 27 Sept. tot 4 Oct. 1933

Het lidmaatschap der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad. (Voor de overzeesche gewesten en het buitenland f 6.— per jaar).

Zij, die na 1 October 1933 als lid tot de Vereeniging toetreden, ontvangen gratis het Koloniaal Weekblad over het laatste kwartaal van dit jaar.

Op ieder weldenkend Staatsburger rust de verplichting het zijne bij te dragen tot versterking van den band tusschen de gebiedsdeelen van het Rijk der Nederlanden. De Koninklijke Vereeniging „Oost en West” biedt daartoe de gelegenheid; sluit U daarom bij die Vereeniging aan of, reeds lid zijnde, wekt anderen op Uw goede voorbeeld te volgen. Aan ieder lid, dat vóór 1 Januari 1934 slechts één nieuw lid aanbrengt, wordt als premie een exemplaar van het prachtige Gedenkboek aan de Internationale Koloniale Tentoonstelling te Parijs 1931, gratis aangeboden.

Het Algemeen Secretariaat der Vereeniging is gevestigd te 's Gravenhage, Smidswater 10 nabij het Korte Voorhout; daaraan is verbonden een Leeskamer, toegankelijk voor de leden der Vereeniging.

Studie-Commissie van „Oost en West”.

I. Gratis voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.

II. Bij betaling van f 15.— per jaar doorlopend toezicht en/of volledige z.g. voogdij-schap, omvattende o.a.:

- afhalen van boot of trein;
- zorg voor voorloopige en/of definitieve huisvesting;
- volledige behartiging van studiebelangen;
- financieel beheer.

Nadere inlichtingen bij den Eersten Gedelegeerde W. Meijer, Daguerrestraat 9, Den Haag, telefoon 336759.

**Iederen Woensdag
Luchtmail naar Ned.-Indië!**

BALI

door
Dr. A. SCHIERBEEK.
III.

In Den Pasar bereiken we op onze tocht door Indië het zuidelijkste punt en bij de Vleermuizengrot te Koesoemba, Oostelijk van Kloenkoeng, het Oostelijkste. In deze vleermuizengrot huizen duizenden vleermuizen. Natuurlijk is er een tempel voor gebouwd. De Baliërs hebben nog steeds animistische denkbeelden, en vereeren boomen, dieren, grotten, bronnen, niettegenstaande den officieelen Çiwa-dienst. Al is het overdag, de vleermuizen vliegen heen en weer, onder doordringend gegil. De onafscheidelijke kerkhofboom, kambodja, is ook hier geplant. Vlak hierbij is een plaats, waar de inlanders zout winnen. Dat moeten we even zien. Het zee-water wordt eerst gefiltreerd door een dikke laag zwart (vulcanisch) zeezand en komt dan in een holle boomstam, die met atapdakjes overdekt is tegen den regen, en tijdens de zonschijn afgenomen worden. Dit is de eenige bewerking. Ik vermoed dat het zout wel gips en magnesiumzouten zal bevatten, maar het smaakt niet bitter en de zoutkristallen zijn alle mooie kubusjes. Misschien dat de moederloog met de magnesiumzouten toch afgegoten wordt.

Op het strand een merkwaardige vegetatie: Widoeri, pandanen, een wolfsmelk (Euphorbia Tirucali) met ronde potlooddikke stengels en natuurlijk Spinifex. De vruchtkoppen hiervan bestaan uit lange naalden die van uit één punt uitstralen en zoo een mooie bol vormen. De wind maakt zich hiervan meester en dan rollen zij zooals Rumphius zei: „alsof de nikker achter hen henen zat”. Ik wil dit mijn reisgezelschap demonstreeën en dit doen op een mooi kaal gedeelte van het strand. Helaas kwam een kleine roller (golf) wat hoog op het strand en bij mijn pogingen het meest oostelijke punt van al mijn tochtgenooten te bereiken, word ik tot een smadelijken terugtocht gedwongen.

Van de overzijde van het water zien we het kleine eilandje Noesa Penida, in de verte ligt Lombok. Graag zou ik dat bezoeken, want tusschen Bali en Lombok heeft Wallace indertijd een scherpe biographische grens getrokken. Nu is men later wel tot inzicht gekomen, dat dit niet geheel juist is, maar

ik zou toch dolgraag eens even de planten- en dierenwereld daar waarnemen. Maar we moeten dankbaar wezen om op Bali te zijn. Bali is een pracht land, en we zijn ook allen opgetogen over al het mooie dat we zien.

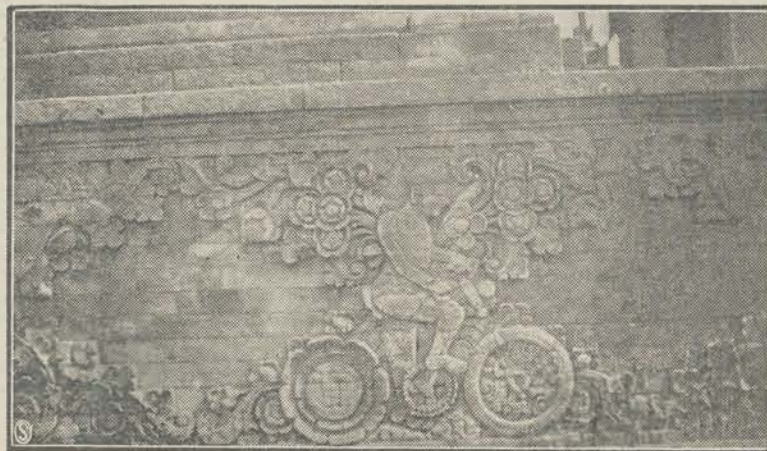
Vanochtend gingen we uit Den Pasar eerst naar het Openluchtmuseum dat reeds beschreven is en toen naar het dansen.

Er moeten twee groepen van dansen worden onderscheiden: iste Religieuze, 2de Plezierdansen.

Bij den religieuzen dans is het orkest een gamelan, twee oudere mannen zingen of reciteeren hierbij in een soort beurtzang. Twee kleine meisjes met gouden hoofdtooi dansen op de ruimte tusschen de gamelan en tempel. Een van beide stelt Critandjan voor, een koning. De tweede is zijn verloofde. Nu wordt hem verteld, dat zij zich veranderen kan in een booze geest, en hij vraagt haar zich zoo te vertoonen. Zij weigert eerst, maar hij drijft haar in het nauw. Dan wil zij hem dooden en verandert in een vogel. Het kleine meisje krijgt vleugeltjes en gaat op Critandjan af. Deze blijkt sterker te zijn dan zij. Dan komt een nieuw gedeelte. Zij is intusschen voorzien van een dreigend masker en een lange pruik. Zij stelt dan Rangda voor, een andere vorm van Doerga, de godin van den dood. Het hoofd is bedekt met een doek. Critandjan danst eerst om haar heen en ligt dan den doek op. Hij is gewapend met een kris en blijkt nog steeds sterker dan zij en als zij dit inziet, wordt het huwelijk gesloten.

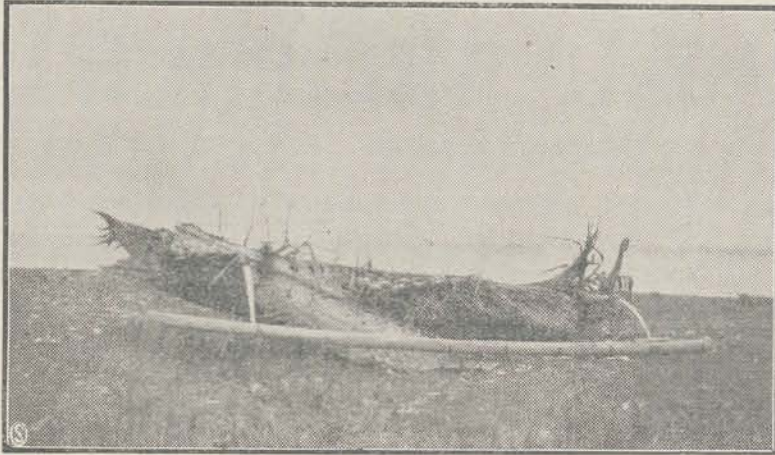
Ernstig dansen de kinderen, zij bewegen schouders, arm en vingers op de meest gracieuze wijze.

Bij den niet religieuzen dans is het orkest sterk veranderd en verminderd. In het midden van den dansvloer zit een man met een mooi aangeplakt snorretje, een blauw met gouden hoofddoek om zijn hoofd. Aan de lange zijden zitten eenige mannen met witte, van boven open, hoofddoeken, waarin de roode kembangsepatoe. Ze hebben een blauwe sarong om het bovenlijf, waaronder een groenige ruit gedragen wordt. Zij dansen niet maar bewegen het bovenlijf en zingen wat mee. Aan de korte zijden zitten eenige meisjes, handen en armen zijn geel gemaakt, een groen met gouden halskraag dragen ze. Verder een gele sarong en om het middel een rose met gouden slendang en een zilveren band. Op het hoofd dragen

Doerga-tempel — Noord-Bali.

Koeboetan-Bâhar-Wenschen voor een volgend leven. Piets met lotus-wiel.

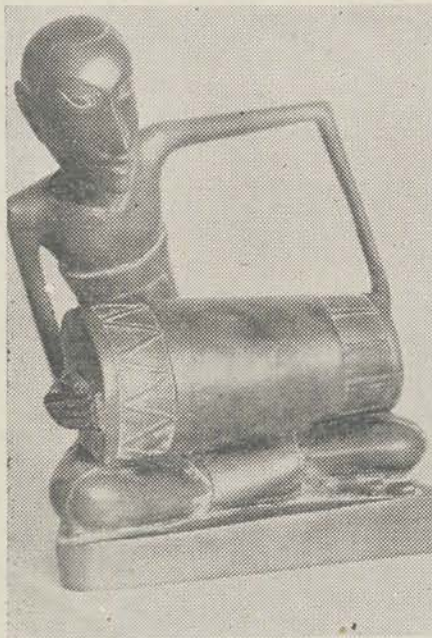

Prauw van een visscher met „olifantsdraak”.
Zuidpunt van Bali.

ze een merkwaardige tooi: het middenge-deelte is goud met steenen ingelegd. Hierop zijn als stralenkransen gele, witte en goud-bruine knoppen en stengels bevestigd. De buitenste krans bestaat uit open witte bloemen. Zij stellen hemelnymphen voor.

In het carré komt dan een ouder meisje, gekleed in een rood, groen en blauw boven-kleed, rijk van goud voorzien. Het onderkleed is groen, de beenen zijn met een witte be-kleeding voorzien. Ze heeft een mooie gouden haartooi, waarop aan de achterzijde een Ga-roeda is aangebracht. Op de rug is een groote kris. Zij stelt Ardjoeno voor, die een prinses verlossen wil uit de macht van Raksa. Twee hemelnymphen trachten hem te verleiden die taak op te geven. Hij blijft standvastig. Dan komt de Raksa zelf (soms zei de gids Rawita) aan. Eerst verschijnt een vogelkop boven den tempelmuur. De danser, van groote vleugels voorzien, en overigens in een pak met steeds herhaald rood, wit, zwart, springt op den muur. On-gelooflijk zooals deze man speelt, wat een actie, wat een temperament. Hij springt van den zeker twee meter hoogen muur en wil zich op Ardjoeno storten. Nu behoort de heilige aap dezen een heiligen boog te ge-ven, maar nu de man, die deze rol vervulde ziek was, werd de boog eenvoudig in de buurt gelegd. Zij schiet en de Raksa valt

Een nieuwe plastische uitingsvorm.

Balineesche plastiek (trommelslager).

in het zand, als een aangeschoten vogel met trillende vleugels. De prinses die verlost moet worden zien we niet. Alles is trouwens ver-kort. Zoo'n spel duurt in de dessa eenige uren.

Nu bezien we nog de raadzaal in Kerta Chosa te Kloenkoeng, waarin, te-gen de zoldering van het gebouwtje, dat ook nu nog voor de rechtspraak dient, allerlei tafereelen zijn aangebracht die vertoonen hoe de opperste rechter Yoma hen weet te straf-fen, die op aarde verkeerd leefden, of bijv. na hun dood een te hooge verbrandingstoren kregen. Zij moeten die veel te zwaren last dan steeds blijven dragen. Leugenaars wordt de tong uitgerukt.

Enkele zeer oude beelden vindt men bij de olifantsgrot (Poeragoe wagadja of Goa Gadjah). Naast de grot staan Hindoe-beelden uit den tijd van de tweede Hindoe-invasie (plm. 1000 na Chr. uit Eng. Indië hier heen gekomen). Natuurlijk ontbreken ook de linga-voorstellingen niet. Hieraan wordt nog steeds geofferd, indien kinder-zegen uitblijft.

Waarschijnlijk nog oudere overblijfselen zijn de rotsreliefs te Toyo Poeloe. De gelijkenis met Egyptische beelden is soms frappant. Nog sterker is dit het geval met beelden, die bij de aardbeving van April 1922 gevonden zijn in een spleet van de aarde. Onmiddellijk zijn deze goden opge-nomen in den eeredienst, en tempels zijn ervoor gebouwd, al zijn die nog eenvoudig. Een dezer beelden heeft een duidelijke Pharaobaard. In dit wonderlijke land is blijk-baar alles mogelijk!

(Wordt vervolgd).

Boekbespreking.

De N.V. Swets & Zeitlinger, Boekh. & Uitge-vers Mij. te Amsterdam, Keizersgracht 471, zond ons ter bespreking toe: „Tijdens de O. I. Com-pagnie”, door Dr. E. C. Godée Molsbergen, oud-hoogleraar, Landsarchivaris te Batavia.

Blijkens het voorwoord van den samensteller bevat dit boekwerk van ruim 300 bladzijden, met fraaie drukletter, een aantal brieven, 80, op veler bezoek gebundeld uit materiaal bijeenge-bracht in Holland, Z. Afrika, Ceylon en Java, als „verpoozing in tropische avonden”.

Het werk aldus ontstaan, schenkt inderdaad ook „verpoozing” aan hen, die er van zullen ken-nis nemen. Wij aarzelen intusschen niet het als een zeer welkome bijdrage aan te merken tot de kennis van de zeden, gewoonten, van het leven onzer voorouders in de Tropen.

Uiteraard fragmentarisch bewerkt, maar allerminst onsamenhangend, anecdotisch, maar gespeend van het daaraan eigene „vluchtige”, integendeel, met zorg aangebracht ter juiste typeering van personen en toestanden, bevat dit boekwerk tal van bijzonderheden, zeker niet algemeen bekend, die bijdragen tot de vorming van een juist beeld van een Verleden, eenmaal geleefd.

Door deze brieven ruischt „the murmur of life”.

Het zou te ver voeren de verwerkte stof op te noemen; genoeg zij het aan te stippen, dat de moeilijkheden met welke onze vaderen in die eerste tijden hunner vestiging in O. I. en elders, te kampen gehad hebben, duidelijk voor oogen worden gesteld, bovenal, wat Oost-Indië aangaat, treft den lezer de schildering van een figuur als J. P. Coen op wiens staatsmans-eigenschappen een helder licht valt.

Ten slotte: Achter in het boek zijn gesteld aantekeningen voor belangstellenden, Naam-register, Lijst van de voornaamste publicaties van den Schrijver, en eenige verbeteringen.

Zij die zich deze belangwekkende publicatie aanschaffen — de prijs bedraagt f 4,90, gebon-den in linnen f 5,50 — zullen zich daarover niet beklagen.

MEUBILEER INRICHTING „DE WONING” N.V.

LAAN V. MEERDERVOORT 312 'S-GRAVENHAGE

SPECIALE AANBIEDING

Slaapkamer-Ameublement
gepolitoerd notenhout

NEDERLANDSCH
FABRIKAAT!

Driedeurige Kast

Toilet Tafel -

Lits Jumeaux -

2 Nachtkasten

Tafel en 2 Stoelen - Stijlvol ontwerp -
Uitmundend
materiaal

FL. 495.--

Vraagt prospectus

Keurige afwerking
Onbeperkte garantie

5226

Het lokaal voor Wek. Publ. Veilingen

Leidschegracht 76, Amsterdam

is een vertrouwde, reeds 30 jaren be-staande inrichting voor den verkoop van

Nette Inboedel en Kleeding

TELEFOON 49900

W. J. Gerding & Co.

5466

Makelaars

Zoonoodig verkoop en afrekening binnen één week

Voetonderzoek

Afdoende behandeling van alle voet-ongemakken

Maat- en Orthopaedisch schoenwerk

Steunzolen naar gipsmodel

Pedicure Fa M. Sipkes

J. C. Hollants

Westeinde 174-174a, Den Haag. Tel. 331442

Gratis voetonderzoek en advies

Het aanbevolen adres door H.H. Doktoren
HET adres voor gemakschoenen 5409

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlucht

Oude en Nieuwe Balineesche Volkskunst bij Boeatan.

Ons „Koloniaal Weekblad“ staat de laatste weken wél in het teeken van Bali. Naast de reisbeschrijving van Dr. Schierbeek, met mooie kiekjes van land en volk, eveneens geïllustreerde berichten omtrent de Expositie van Balineesche Kunst, welke tot 14 dezer gehouden wordt in de toonzalen van „Boeatan“, op de Kneuterdijk, hoek Heulstraat te 's-Gravenhage, en veel bezoek trekt.

Zooals reeds in ons blad van 21 September te lezen stond, valt er niet alleen het oude traditionele werk, maar vooral ook de „moderne“ arbeid der Balineesche kunstenaars te bewonderen, uit de laatste jaren, sinds zij een nieuwe richting zijn ingeslagen, zonder de al-oude te verwaarloozen, laat staan te vergeten. Er is ook goed traditioneel werk van recenten datum bij, zij 't, vanzelfsprekend, niet meer zoo grandioos en kostbaar van uitvoering als tijdens de opdrachten der eigen rijke en kunstlievende vorsten van weleer.

Maar daarom juist moet het ons Nederlanders, nu dubbel verheugen, dat diezelfde kunstenaars thans, op zoo ontroerende wijze uiting weten te geven aan hunne hedendaagsche emoties.

Om maar eens terug te komen op de kiekjes in ons weekblad No. 38 weergegeven: welt de moderne, Westersche ziel niet oneindig meer voor de aandoenlijke weergave der *Djanger* — een nieuwe Balineesche volks-rijdans — in de aanminnige uitdrukking van het fijn-glimlachende meisje, dan b.v. voor de geweldigheid van het *Raksasa*-masker, den verdrijver der booze geesten, hoe indrukwekkend diens uitpuilende oogen, snuivende neusgaten en vervaarlijke slagstanden ook bedoeld zijn.

Technisch zijn beide maskers zeker gelijkwaardig. Een antiquair zal ze beide versmaden, voelend alleen voor het stok-oude, uit het grijze verleden, hopen, dat dit altijd geldelijke waarde blijft vertegenwoordigen. Smalend werd aan dezulken eens gevraagd: „Hecht u ook nog altijd zoo veel waarde aan Russische effecten?“

Wat de prijzen betreft, moet „Boeatan“ helaas telkens de opmerking hooren, dat de mooiste stukken duur zijn. Maar kan dit anders? Vergeleken bij Europeesche kunstwerken zijn deze waarlijk zeer laag in prijs.

Maar oud-Indiërs vergelijken de prijzen wel eens met die, welke in Indië er voor gevraagd worden, doch vergeten er dan de vervoer- en risicokosten, alsook de invoerrechten bij te rekenen. Terecht kan men ook in Boeatan hooren hoe het meerendeel der daar tentoongestelde voorwerpen, door een bevoegd persoon ter plaatse betrokken zijn, van de beste toekangs, die voornamelijk voor Boeatan werken, omdat zij à contant betaald worden, terwijl dikwijls op Java en Bali zelf het minderwaardig werk der leerlingen aan de hotels — soms nog voor meer geld — te koop geboden wordt.

Het mooie beeldje, de vlag-dragers, eveneens in No. 38 weergegeven, werd, voor den luttelen prijs van 27 guldens, aangekocht door een Amerikaansche kunstenaar, wier weinige dollars

nu toch zoo aanmerkelijk gedaald zijn. Jammer, dat 't voor ons land verloren ging, zelfs voor aanstaande tentoonstellingbezoekers, daar de koopster haar nieuw verkregen schat dadelijk mee moest nemen, aangezien nazending te riskant zou zijn. Gelukkig zijn er onder de moderne Nederlanders ook kunstgevoeligen. Enkele der kleinere, vanzelf minder-prijzige beeldjes vinden tientallen liefhebbers, doch alleen wie 't eerst aan 't bod was, is nu de gelukkige bezitter en laat het gaarne ter bezichtiging aan anderen, tot aan de sluiting der tentoonstelling op 14 dezer. Men haaste zich dus om al dit mooie te komen zien.

Er kunnen desgewenscht ook nabestellingen worden gedaan voor beeldjes in ongeveer den zelfden geest en prijs, al zal men daarop misschien eenigen tijd moeten wachten, zooals Boeatan's correspondent op Bali schrijft. Deze hoopt, in het belang der Balische beeldhouwers, op vele bestellingen, ook van moderne teekeningen, waarvan er op de Boeatan-tentoonstelling een zestal zijn.

Een der bekendste kunstcritici schrijft hierover:

„Wat een machtig compositievermogen, wat een onnavolgbare gave om het vlak te vullen, boordevol, tot in alle uithoeken, met beesten en bloemen, menschen en rotsen te vullen, zonder daarbij druk of rammelend te worden. En hoe decoratief ook, het is alles bewogen trillend van bezieling en zoo onopzettelijk levend, dat het mijnen ver afstaat van wat onze schilders soms smalend sierkunst noemen. Let vooral eens op die met goud verhoogde teekening van tijgers bij een water, vurig gespannen, tegelijk wild en beheerscht. De magere, gespierde dieren, met hun *garoeda*-achtige koppen en hun geel-omrande zwarte vlammentekening op 't groteske lijk, zijn uitstekend van suggestie, op het demonische af. Men voelt, dat dit geen artis-beesten zijn, en dat, wie dit maakte, nog dicht tot het vervaarlijk leven der exotische wouden stond....“

Wij geven hier van een dier teekeningen een foto.

Er is echter nog veel meer te bewonderen, o.a. op het gebied der weefkunst, de specialiteit der Balineesche vrouw, *par excellence!*

Balineesche teekening in Sepia. — Buffeljacht. Tentoonstelling van Balineesche kunst in „Boeatan“, Den Haag.

Parsoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Natte Oostmoesson op Java.

De regen op Java is sterk plaatselijk veranderlijk. Toch zijn er in den oostmoesson op Java typische regelmatigheden te constateeren, die het mogelijk maken het weer in den oostmoesson reeds op het einde van de voorjaarskentering te voorspellen; dit jaar heeft zich zelfs het feit voorgedaan, dat het gemakkelijker was iets te zeggen over den oostmoesson van 1934 dan over die, welke zou beginnen! De atmosferische luchtdruk in Ned-Indië vertoont vaak (o.a. van 1896—1914) vele jaren achtereen *een periode van 3 jaar*, waarin jaren met lagen, normalen en hoogen barometer elkaar met regelmaat opvolgen; hiermede gaan gepaard natte, normale en droge oostmoessons. Deze zelfde gang spreekt nog duidelijker uit den barometer in Noord-Australië. Helaas is deze driejaarlijksche periode na 1914 zoek; in de toekomst zal zij wel weer opnieuw opduiken, volgens de *Java-Bode* (28/8, S. W. V.). In Amerika slaagde men er in, uit de jaarringen van de dikke boomen in Californië het karakter van het weer af te leiden tot meer dan 3000 jaar geleden. In Ned-Indië vormt de periodiek kaal staande djati de jaarringen scherp; het onderzoek van de schijven van een djatiboorn van 1519, die in 1920 geveld werd, toonde aan, dat gedurende vier eeuwen *de driejarige periode* de overhand heeft gehad. Deze 3-jarige periode komt op de geheele aarde voor; nergens is zij zoo goed te constateeren als langs de tropische gedeelten van den Stillen Oceaan. Door de driejarige periode heen loopt *de 11-jarige zonnevlekkenperiode*; in een tijdvak van veel zonnevlekken is de barometer laag, de oostmoesson dus te nat. Door meer of minder zonnevlekken kan de driejarige periode grondig gestoord worden. *Een 7-jarige periode* werd het eerst vastgesteld in den regenval in Noord-Peru. Het regent daar maar eens in de 7 jaar; in het regenjaar ontwikkelt zich in de als een woestijn uitzijnde kuststreken plotseling een tropisch regenwoud, dat zich in de volgende jaren niet kan handhaven. Ieder van die regenjaren in Noord-Peru valt samen met een extra-droge oostmoesson op Java. Het gaat gepaard met veranderingen in de zeestroomingen op de kust; een sterk meteorologisch actie-centrum is werkzaam in den Stillen Oceaan in de omgeving van het Paasch-eiland. Het wordt steeds duidelijker, dat van hieruit de groote stoot wordt gegeven; deze stoot breidt zich uit over den geheelen Stillen Oceaan, het snelst in den luchtdruk, maar ook in de windkracht, in de sterkte van de zeestroomingen, in de temperatuur en in den regenval. Die stoot is *de oorzaak van de 3-jarige periode*. Er blijven jaren over, die geheel niet in het bovenstaande schema van drie perioden passen. Eén van de oorzaken is bekend: het was het fijn verdeelde stof, dat door *de eruptie van Krakatau* (1883) in de atmosfeer werd gespoten en enkele jaren lang het weer op de geheele aarde gestoord heeft. De grondoorzaak voor de weerschommelingen op Java ligt in den Stillen Oceaan en dit geweldige watervlak oefent zeker grooten invloed uit op het weer van de geheele aarde; aldus worden weersafwijkingen altijd over groote gebieden tegelijk opgemerkt. Heel veel waarde kan aan de talloze berichten op dit gebied van de laatste jaren niet gehecht worden, zonder een uitgebreid onderzoek naar hun samenhang. Weersafwijkingen (storm, warmtegolf, tornado, wolkbreuk, watersnood) kwamen altijd voor, maar vroeger lette men er minder op. *Het regende einde Augustus in den oostmoesson te Batavia*, doch het komt de *Java-Bode* voor, dat er geen enkele reden is zich ongerust te maken; het weer was even normaal als het altijd geweest is.

WESSELING & Co.

Accountancy en
Belastingzaken

5635

Leiden — St. Aagtenstraat
(h. Steenstraat) Telefoon 2092

Bezoekt onze Speciale
Showroom voor
Wiegen
Kinder-Meubelen
Opklapbare Wand-
bedden en Klein-
meubelen

Schröder
op de Groenmarkt
Den Haag

Wij vestigen de aandacht op *het speciaal Krakatau-nummer* van de *Java-Bode*; een deel van het hierin verwerkte materiaal heeft historische waarde gekregen, en verleent aan deze uitgave een groote, blijvende waarde.

Tucht. Goede leiding.

Gedurende de behandeling in revisie van de dienstweigering bij de Marine, hield de verdediger van een paar *Europeesche matrozen*, een pleidooi om het Hof clementie te vragen ten aanzien van de hoofdstraffen, omdat de beklagden in een verpeste atmosfeer opruiende woorden hadden gebruikt, van welke betekenis zij zich niet eens voldoende rekenschap hadden gegeven. Zooals gewoonlijk werd ook weder aangehaald, dat een der beklagden *van huis uit aan geen tucht was gewend*. N. h. o. van het *Soer. Hbl.* (22/8, 2de bl. „Tucht”, J. G. B.) kan, als dit laatste een verzachtende omstandigheid is, deze op zeer vele Nederlanders worden toegepast. *De opvoeding der jeugd* dient wederom krachtig ter hand te worden genomen, een opvoeding gaande in de lijn van de idealen, welke in de vorige eeuw nog gangbaar waren. Dit begrepen Mussolini, Hitler, Lenin, Trotzky en Stalin, al zochten en zoeken de drie laatsten het ideaal elders. Het is toe te juichen dat het Hoog Militair Gerechtshof zich van dergelijke misplaatste gevoelsoverwegingen niets aantrekt. Men raakt thans een 500 van de Inlandsche matrozen kwijt. Een vloot, en zeer zeker van een koloniale mogendheid dient nationaal te zijn; zij behoort te vertegenwoordigen het onwrikbare stalen bindmiddel tusschen de deelen van het Rijk. „*Wat ook val, de vloot staat pal*”. Wanneer voor een bemanning van zulk een vloot geen Nederlanders te vinden zijn van *voldoende allooi*, dan ziet het er met het Rijk treurig uit. Carthago en Rome gingen ten onder, toen zij de verdediging hunner belangen in hoofdzaak aan vreemde huurlingen toevertrouwen. *L'histoire se répète toujours; men bedenke dit in patria!*

Wij verwijzen naar het *Soer. Hbl.* (26/8 „Vreemde huurlingen”, J. G. B.; 2de bl. „Zij waren nooit moe”, J. G. B. betr. Jan Fuselier).

Ook bij het Leger is in den loop der jaren herhaaldelijk de vraag besproken: of Javaansche soldaten evenveel gevechtswaarde hebben als de Europeesche, Menadoneesche en Amboneesche militairen. De *Java-Bode* (25/8 „Marine

zaken”, Z.) helt het meest over tot de meening van hen die in den Javaan, *mits deze onder goede leiding staat*, een zeer bruikbaar soldaat zien. De historie van het korps Maréchaussée, en de prestaties van gemengde compagnieën of groepen leveren het bewijs, wat van den Javaanschen soldaat is te maken, al zal hij, evenmin als Menadonees of Ambonees, ooit onzen „Jan”, de backbone van het Leger, kunnen evenaren. Hierom gaat het: *goede leiding*, ook naar den geest, en het is nog steeds te betwijfelen, of deze zoo goed is geweest als men had moeten verwachten. Niet omdat onze Marine, speciaal de officieren, niet uit het goede hout zouden zijn gesneden — tal van mooie of schitterende nautische prestaties bewijzen dat de goede zeevaardersgeest nog in ons Volk leeft — maar omdat de geest van *défaitisme* die in Holland rondwaarde, op de mentaliteit van sommigen van invloed moet zijn geweest. Het is noodzakelijk dat men, evenals in het Leger, door kennis van den Inlander, door tactvollen omgang, door juiste aanpelling en „Ausnutzung” zijner goede eigenschappen, uit den Inlandschen schepeling weet te halen wat in hem zit.

„Helden”-vereering.

In één zijner werken neemt *Max Nordan* de sportwoede van den laatsten tijd in critische beschouwing. Hij wijst er op dat van eene lichaam en geest stralende sport sinds lang geen sprake meer is; het is een jacht naar records, eene ziekelijke uiting van een vroeger mooi streven. Er is een vorm van heldenvereering ontstaan waarvan men begint te wagen. De denker, de geleerde die ontdekkingen doet waarvan de gansche wereld profiteert, de man die in Leger of Vloot uitstekend werk verricht, de uitvinder die tienduizenden geluk verschafft, de man die zijn leven wijdt aan de nooden der armen, de vorst of heerscher wiens beleid millioenen ten goede komt... het zijn niet deze meer naar wie de bewondering der massa uitgaat.

Bij een telegram over de huldiging van een pedaalheld in Holland teekende de *Java-Bode* (24/8 „Verwordingsverschijnselen”) o.m. het volgende aan: Hier kunt gij peilen op welk cultureel standpunt de volksmassa staat. En wanneer men zich nu herinnert dat deze massa met haar stembiljetten de richting van regeeringsbeleid, ook voor de koloniën, helpt bepalen, soms bepaalt, dan weet men tevens waarom koloniale aangelegenheden van het grootste belang daar niet de minste belangstelling vinden.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers

De arrestatie van volksleiders.

De inheemsche pers heeft begrijpelijkerwijze uitvoerig commentaar geleverd op de actie, ingesteld tegen ir. Soekarno c.s. Verscheidene bladen zien er een streven in om de volksbeweging effectief te onderdrukken. Sommigen wijzen er op dat hetgeen dezen leiders overkomt, nu eenmaal het lot is van nationale volksfiguren. Algemeen is de overtuiging dat de beweging er door aan eenheid winnen zal en tegengestelde groepen tot elkaar brengen. Het Medansche weekblad *Abad XX* (Twintigste eeuw) heeft een commentaar in dichtvorm gegoten en publiceert onder het hoofd „De Patriotten die vielen...” het volgende, waarvan de vertaling van het Kantoor voor de Volkslectuur afkomstig is:

Van de kopstukken der beweging

Zijn velen gevangengenomen;

't Is als een hevige bliksemstraal,

Als gedonder, de aarde beeft!

Djawoto, Mr. Moh. Jamin,

Patriotten paarsgewijs,

Mannen en vrouwen,

Edelen en voorvechters,

Met laaienden geest,

Verbeiden den tijd... nauw zich bedwingend.

Behangerij - Stoffoederij
en Beddenmakerij
Complete Meubilerij
H. J. VAN AKEN
Van Aerssenstraat 249
Den Haag - Tel. 553578
5188

M. Loethfie, de voorvechter van den Islam
Door den wil van den Schepper,
En Soekarno, beiden gekerkerd
En... straks verbannen!
O, volk dat rouwt,
Thans eerst gaat uw oog ervoor open,
Dat in den kring van het strijdperk,
Gevangenschap en verbanning u wachten.
Ksatrija zijn eischt een krachtigen geest,
Bestand tegen hitte en koude,
Met de vaste overtuiging in het hart, dat
Wat breekt, weer opkomt, wat gaat,
[wordt vervangen.]

De Roekoens-Tani.

In den Volksraad heeft de Directeur van B. B. stilgestaan bij de z.g.n. Roekoens Tani-vereeningen, waarover in de inheemsche pers den laatsten tijd nogal het een en ander te doen is geweest. De heer Soeroso had gezegd, dat de Roekoens Tani-vereeningen het bestuur geenszins vijandig gezind zijn, zij het desaverband niet ontwrichten, doch juist versterken, en de heer Wirjopranoto achtte het uit dien hoofde zelfs gewenscht, dat het desa-bestuur lid is van deze vereeningen, maar de practijk geeft soms toch wel andere dingen te zien.

In de practijk zien we gebeuren, tenminste in Sidoardjo, dat leiders van de Roekoens Tani-beweging het desa-hoofd op zij dringen;

dat zij hem intimideeren door zinspelingen in het openbaar op mogelijke ontzetting uit zijn ambt;

dat besluiten van de Roekoens Tani-leden worden voorgebracht als desa-beslissingen;

dat die besluiten volgens een vaste schablonen zijn opgesteld en, het eene na het andere, inhouden, dat men van geene schikking wil weten, doch in recht het volle pond zal vorderen;

dat die besluiten worden genomen op reeksen van nachtelijke bijeenkomsten; en ten slotte:

dat de Roekoens Tani-vereeningen gelieerd met de P. B. I., zich ook met de politiek bemoeien.

Zou dit alles op den duur wellicht aanleiding kunnen geven om verbodsbepalingen in het leven te roepen, tot dusverre is nog aan niemand verboden lid te worden van eene Roekoens Tani-vereening. Het z.g. verbod, dat de resident van Soerabaia zou hebben uitgevaardigd, is in werkelijkheid slechts een ontrading van het lidmaatschap voor leden van het desabestuur.

Het is met betrekking tot de Roekoens Tani-vereeningen wellicht ook raadzaam niet te generaliseeren. Het is mogelijk dat, wat op de eene plaats gebeurt, elders wordt afgekeurd.

Ook is er reden om aan te nemen, dat de beweging speciaal dáár ongewenschte vormen aanneemt, waar naar het oordeel van de leiders door het bestuur niet naar behooren wordt opgetreden, maar als men dit als rechtvaardiging laat gelden, dan komt men in een vicieuze cirkel.

Indien het den leiders van de Roekoens Tani-beweging dan ook ernst is met hunne beweerdde vriendschappelijke gezindheid ten opzichte van het bestuur, zouden zij goed doen, met nergens de gemoederen van de bevolking zoodanig te verhitten, dat bezadigde besprekingen van bestuursambtenaren bij voorbaat tot vruchteloosheid gedoemd zijn.

Men kan toegeven, dat wat het bestuur als redelijke schikking aanbeveelt, niet op het eer-

Complete Woninginrichtingen

op termijnbetaling

Zeervoordeelige prijzen
Grote keuze. Begrotingen gratis

Speciale afdeling van Kleding voor Heeren,
Dames en Kinderen 5369

LOEB NOORDEINDE 107-109
DEN HAAG

W. J. Stokvis

Kon. Fabrik van Metaalwerken

Heerengracht 9, Den Haag

**SANITAIR
VERLICHTING
VERWARMING**

Grootste sortering — Laagste prijzen
5370

Ch. F. RIJKEN & Co.

Pianofabrikanten

5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG

Telefoon 112523 - Giro No. 31010

Alleen voor betere verhuizingen:

Stichting Nazorg

Den Haag

Kantoor: Zomerweg 139. Tel. 118436

Bijkantoor: Laan van Meerdervoort 338

Telefoon 392179 5391

JUIST IN INDIË

moet een horloge accuraat loopen en een sterk omhulsel hebben. Kent U ons roestvrij stalen Doktershorloge met prima Zwitsersch Ancre-werk en 2 wijzerplaten, dat compleet met band voor 37.50 geleverd wordt. — 12 maanden garantie.

HOEK PIET HEIN & ZONEN DEN HAAG
ZOUTMANSTR. J. v. WILLIGEN HOEK PASSAGE
JEWELIERS SPUISSTRAAT

MEERPOEL
heeft meer keus

PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334863

FILIALEN: HEERENGRACHT 44 a. Tel. 114173
OPERNICUSSTRAAT 125. HOEK DEEL. TEL. 358128

Uw adres voor:

Edison-, Crystalphone-
en Philips-
Apparaten en Luidsprekers

Kunstzaal Edison
's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 115765

De Stofzuiger-Centrale

Directeur: P. ELZERMAN

Levering van alle merken
Stofzuigers en Boenmachines
Speciale Verhuurinrichting

Hoofdkantoor: Lange Houtstr. 14

Telefoon 115123

5392

Dit zijn Uwe adressen!!!

ste gezicht voor alle betrokkenen aanlokkelijk zal zijn.

Wie het echter ernstig meent met zijn respect voor de bestuursambtenaren, dient ook eenig vertrouwen te hebben in den ruimeren gezichtskring van die ambtenaren, onder wie vooral de hooger geplaatsten de gecompliceerde problemen beter overzien dan degenen onder de Roekoen Tani-leiders, die het niet verder kunnen brengen dan een uiteenzetting van de rechtsmiddelen, welke de grondhuurakten bieden.

Oost en Westindisch literatuuroverzicht

Indologenblad.

In het nr. van 1 October schrijft de heer Z. Kamerling een artikel over „Kolonisatie van Nederlanders in tropisch Nederland”.

De School.

Het nr. van 25 Augustus opent met beschouwingen over de voorgestelde pensioenskorting. Het artikel over vakonderwijzers wordt in dit nr. voortgezet.

Economisch Weekblad voor Ned.-Indië.

Het nr. van 11 Aug. geeft o.m. een overzicht

van de landsmiddelen in Ned.-Indië gedurende Mei 1933. Voorts een artikel over Vrouwenarbeid op Java.

Het nr. van 18 Aug. brengt o.m. beschouwingen over productierestrictie. Onder „Handel” treffen wij een artikel aan over den invoer van Indisch hout in de Unie van Zuid-Afrika.

De Planter.

Het nr. van 31 Augustus opent met een artikel gewijd aan het zevende lustrum der regering van H. M. de Koningin. Het nr. bevat voorts een beschouwing over het pensioensrecht in de cultures.

Pro Lepros.

De Septemberaflevering opent met een artikel: „Fondsen ter leprabestrijding”. Van den verder inhoud noemen wij: Het Bosscha Licht Instituut te Pelantongan, de Leprozérie Lao si Momo en De tropische lepra in de tropische school.

Orgaan van den Ned.-Ind. Plantersbond.

In het nr. van 26 Augustus wordt verslag gedaan van een propagandatocht over Java, door den Bondsvoorzitter ondernomen. Bovendien worden in dit nummer verschillende vereenigingsbelangen behandeld.

De Banier.

In het nr. van 24 Augustus wordt het artikel

over den Schooldag in Midden-Java voortgezet.

De Rijkseenheid.

In het nr. van 27 Sept. komt een en ander voor over de Indische tentoonstelling in Zuid-Afrika. Voorts bevat dit nr. een artikel van J. Winsemius Jr. over de toekomstmogelijkheden van de Europeesche kolonisatie in Nieuw-Guinea.

Pharmaceutisch Tijdschrift voor Ned.-Indië.

In het nr. van 1 September worden de mededeelingen uit het militair scheikundig laboratorium te Bandoeng voortgezet. Het nr. bevat verder o.m. aantekeningen over het vitaminegehalte van Indische rijstsoorten.

De Stuwijng.

Onder de rubriek „Uit het Indische crisis-werk”, — van de A. M. V. J. —, in de Sept. afl. treffen wij een en ander aan over het tuindorp Malang.

Spoor- en Tramwegen.

In het nr. van 26 September komt een technisch artikel voor over het gebruik van een Saurer Dieselmotor bij de Deli Spoorweg Mij. De „Kroniek der Indische Spoorwegen” loopt van 16-31 Augustus en behandelt o.m. de kwestie der schadevergoedingen.

Onze Stem.

In het nr. van 25 Augustus komt o.m. een en ander voor over de kweekschool te Bandoeng en over de eigen koffiefabriek van het Indo Europeesch Verbond.

Nederlandsch-Indië.

Uit den inhoud van het nr. van 1 Augustus noteeren wij: „Sociale Voorzieningen in den Volksraad” en een beschouwing: „De Nederlanders in Ned.-Indië”.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.**Van Zegen en Zorgen.**

Het September-nr. brengt o.m. het Jaarverslag 1932 van de Soekaboemische opvoedingsgestichten.

Sint Melania-blad.

Het October-nummer brengt bij een foto een artikel over de opening van de Melaniaschool te Bandoeng. Bij dit nr. is gevoegd het Jaarverslag 1932 van de vereniging „Het Sint Melania-werk voor Java”.

Publicaties over Indië in het buitenland.

In de Antwerpsche „Matin” van 8 Augustus j.l. komt een artikel voor van K. Haringsma over de Ned.-Ind. handelspolitiek.

In de „Rheinisch-Westfälische Zeitung” van 4 Augustus treft men beschouwingen aan over de heersche politieke onrust op Sumatra.

In de „Kölnische Zeitung” van 6 Aug. j.l. schrijft de Haagsche correspondent van het blad een en ander naar aanleiding van de arrestatie van Soekarno.

In de „Berliner Börsen-Zeitung” van 24 Augustus wordt de positie van Ned.-Indië in verband met den toestand in den Pacific beschouwd.

In de „Manchester Guardian Commercial” van 19 Aug. j.l. komt een artikel voor: „Dutch-Japanese Trade Talks”, waarin o.m. de Japanse concurrentie in Indië ter sprake komt.

Suriname**Oceanographische waarnemingen.**

De consul van Portugal in Paramaribo maakt het onderstaande bericht bekend van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken in Portugal ontvangen.

„1. Het vaartuig „Albacora” belast met het verrichten van oceanografische waarnemingen, zal spoedig beginnen met het merken van 60 tonijnen op de kust van Algarvië (Zuidkust van Portugal) teneinde studies te maken van de bewegingen en verzamelaarsplaatsen van deze vischsoort. Deze studies zijn reeds twee jaar geleden begonnen.

2. Het merken zal geschieden door het aanbrengen aan de staart van de visschen door middel van een leertje van een metalen plaatje, waarop de volgende bewoordingen voorkomen: „R.P.-Aquario-Lisboa-Portugal” gevolgd door een nummer.

3. Het is de wensch van het Ministerie van Marine (van Portugal), dat dit feit algemeen bekend gemaakt wordt aan de Oost- en Westkust van den Atlantischen Oceaan en aan de kust van de Noordzee en Middellandsche zee en dat de goede zorgen ingeroepen worden van de visscherij, maritieme en douane-autoriteiten, oceanografische instellingen en reeders in de verschillende landen, opdat alle merkplaatjes, die hier en daar mochten worden aangetroffen, opgezonden worden aan het aquarium „Vasco de Gama” te Lissabon, Portugal, en wel met opgave van dag, uur en plaats, waar de betreffende tonijn werd gevangen. Eventueel supplementaire bijzonderheden zullen ten eerste op prijs gesteld worden.

4. Er zal een premie worden toegekend aan dien visscher, die een merkplaatje met de hierboven bedoelde bijzonderheden inzendt.”

Joodsche Indianen.

In de Banier van 12 Augustus lezen wij dat een Chileensch tabakshandelaar in een Amerikaansch Joodsch blad het volgende vertelt: (kan De Banier ons dat blad toezenden?):

„Op mijn tochten in de meest afgelegen uithoeken van Chili, moest ik eens in een klein dorp overnachten. Ik wist, dat dit dorp, Takai genaamd, uitsluitend door Indianen bewoond was. Ik wandelde door de nauwe steegjes van het dorpje, toen ik plotseling een bekende Joodsche zang hoorde. Mijn hart begon luider te kloppen, ik meende te droomen. Maar spoedig kon ik heel duidelijk de mij zoo bekende woorden „Lecho doudi” vernemen.

Ik werp een blik in het binnenste van het huis, waaruit het gezang kwam, en ik zie lichten op tafel — Sabbath-lichten.

Ik klop aan en treed het huis binnen. Een echte onvervalschte Indiaansche met eenige kinderen komt mij tegemoet. Nu begrijp ik den toestand nog minder. Maar spoedig ontdek ik een Joodsch gezicht — een jonge Jood van het type, zooals men ze in Galicie en Polen ontmoet — een bleek gezicht met twee diepe, zwarte oogen, echt Joodsche oogen.

Met een glimlach begroet hij mij met de woorden „Sjaloum aleichem”. Hij was niet minder verrast dan ik. Ook hij kon niet vermoeden in dit afgelegen Indianendorp een Jood te ontmoeten.

In de kamer was alles, zooals in een vroom huis. Sjabbosachtig ingericht. Een helder laken lag op tafel en daarop brandden de Sjabboskaarsen. Na het eten vertelde mijn gastheer — hij heet Soesman Kehrmann — mij zijn wederaren.

Voor vier jaar was hij uit Polen naar Chili gekomen. In den eersten tijd leed hij honger en gebrek, daar hij wegens de onbekendheid met de taal niets beginnen kon. Met behulp van een bedrag, dat een verwant hem gezonden had, begon hij met een kleine koopwaar te venten. Hij trok van dorp tot dorp naar de Spanjaarden en Indianen. Toen hij in dit dorp aankwam, verliefte zich een jong Indiaansche meisje in hem, hetzelfde, dat nu zijn vrouw is. Ze bad hem zich hier te vestigen. Hij nam deze voorslag aan, en vóór dat hun huwelijk gesloten werd, nam zij den Joodschen godsdienst aan.

In het verdere verloop van het gesprek bleek, dat de vrouw met de gebruiken van het Jodendom tamelijk bekend was.

Kehrmann was met zijn bruid naar de dichtbij gelegen Joodsche vestiging gegaan, waar de vrouw door den daar wonenden Rabbijn in het Jodendom opgenomen werd. Ze is thans een overtuigde, geloovige Jodin.”

Bij sommige onzer boschnegersstammen leven nog Joodsche ritueelgebruiken voort. Hun taal is doorspekt met Hebreuwsche woorden. De voorouders van deze menschen waren van Joodsche slavenhouders weggelopen.”

Het vorenstaande doet ons denken aan de Joodsche kleurlingen en die te Paramaribo het genootschap der siva's oprichten en hun kerk op het sivaplein hadden, welke in 1800 werd afgebroken. Voor verdere bijzonderheden raadplege men de Geschiedkundige aantekeningen over Suriname en Paramaribo, door Fred. Oudschans Dentz, blz. 10.

Friedrich Fülleborn. †

Van dezen Duitsche geleerde, wiens naam op het gebied der wormziekten zoo bekend is, schrijft de N. R. C. van 14 Sept. (avondblad D) het volgende:

„In zijn studietijd twee vakken tegelijk beoefenende, biologie en medicijnen, bouwde hij later op de gelegde breede basis voort, waarbij zijn haast de heele wereld omvattende zwerftochten zijn blik verwijdden. Van 1896—1901 was hij als arts en wetenschappelijk onderzoeker in Duitsch Oost-Afrika werkzaam, daarna verbonden aan den staf van het Instituut voor

Schiff und Tropenhygiëne te Hamburg. Enkele jaren geleden werd hij directeur van deze instelling. Hier deed hij veel en belangrijk werk. De biologie van den mijnworm als larve buiten het lichaam, als larve in het lichaam en als volwassen dier in den darm, vormt zijn hoofdwerk. Hij toonde aan, dat de circulatie door het lichaam in hoofdzaak passief geschiedt, onderzocht de inwerking van wormgiften op bloedcapillairen en ontdekte belangrijke dingen aangaande het verband tusschen wormziekten en anaemie. Van hem stamt een methode om door in huidverwondingen, fijn gewreven poeier van gedroogde wormen te wrijven, na te gaan, welke wormen een patiënt herbergt. Klassiek is zijn werk over de strongyloides en de filariën.

BEZOEKT**DE TOONKAMERS**

VAN HET

GASBEDRIJF

WILLEMSTRAAT 7, DEN HAAG

KOSTELOOS ADVIES

5125

Leden van Oost en West!
Uw aangewezen adres is:**Electrische
Wasch- en Strijkinrichting
B. DE KONING** 5272Floris Heermalestraat 22 — UTRECHT
Postrekening 111296**DANSINSTITUUT**

P. WILDSCHUT

Kromme Nieuwe Gracht 48

Telef. 16079

5165 **UTRECHT****GEMEUBILEERDE
LANDHUISJES TE HUUR**op de Veluwe, temidden
BOSCH en HEIDEIn voor- en najaar speciaal voordeelige
prijzen. Te bevragen bij 5059
Landgoed Refugium, Elspeet. Tel. 3**WIJNEN en GEDISTILLEERD****Fa. G. J. v. GILS**

Nachtegaalstraat 58 — Tel. 12173

UTRECHT 5402

Van zijn entomologisch werk noem ik dat over de zandvloo, die bij den mensch in de huid nestelt. Zijn wijde belangstellende persoonlijkheid, zijn kinderlijke eenvoud en beminnelijkheid trokken vele buitenlanders naar Hamburg. Wie met hem in aanraking kwamen, raakten in vuur. Gesprekken met hem, den grooten verteller, den rijke in ervaring, boeiden immer. Hij als mensch gaf ons een gevoel van geluk. Die blijde herinnering zal altijd blijven."

De Gouverneur Van Heemstra-stichting.

Deze van 27 Maart 1928 dagteekende stichting, in het leven geroepen met een kapitaal van f 13.000, den afgetreden landvoogd aangeboden, heeft ten doel de bevordering in den ruimsten zin des woords der bestrijding van in Suriname inheemsche volksziekten en is dus een stichting ten bate der lijdende menscheid. Sinds langen tijd waren er tal van vacaturen in het bestuur en nu lezen wij in het G. A. B. van 11 Aug. no. 67 dat voor 5 jaren in dat bestuur zijn benoemd, en wel met terugwerkende kracht van 27 Maart af tot voorzitter: mr. M. de Niet; tot secretaris: A. Th. de Miranda; tot penningmeester: H. J. de Vries en tot leden: P. Cool, J. E. Herrenberg, J. F. Nassy en F. P. Schuitemaker. Over deze stichting, zoomede andere Westindische stichtingen zal eerlang een uitgebreid artikel in de W. I. Gids verschijnen.

Curaçao

1634—1934.

Waar blijft de tijd? Schrijver dezes herinnert zich, dat hij in 1931 op verzoek van pater Euwens, de vader dezer gedachte, een bespreking hield over de uitgifte van herdenkingszegels op het departement van Koloniën. Toen waren nog drie jaren in het verschiep, en het leek wat vroegtijdig. Nu scheiden ons nog een zes- of zevental maanden van de herdenking.

Het comité uit Oost en West en A. N. V. laat ook iets van zich hooren. Het omschrijft zijn plannen aldus:

„Het streven onzer Commissie is niet alleen gericht op een waardige herdenking, in het openbaar, van het historische feit der in bezitneming van Curaçao, maar ook op het verlevendigen der belangstelling, in zoo ruim mogelijken kring, voor dat gedeelte van Nederlands overzeesch gebied, dat in de Caraïbische Zee is gelegen, waartoe de gelegenheid in het herdenkingsjaar 1934 bij uitstek gunstig lijkt. Gaarne zou zij iets tot stand brengen dat, ter versterking der banden tusschen Nederland en het gebiedsdeel Curaçao, van blijvende waarde kan worden geacht. Haar programma bevat daarom óók het uitgeven van een gedenkboek Nederland-Curaçao 1634—1934, het plaatsen van een gedenkruam in een of ander openbaar gebouw, enz."

Wij weten, dat de herdenkingspostzegels er ook komen: naar wij vernemen, zal in Curaçao een geheele serie, in Nederland slechts één zegel worden uitgegeven.

Intusschen schijnt nog een verrassing weggelegd. Het *Historisch genootschap* te Utrecht bereidt al sinds jaren voor een uitgave van bescheiden uit Spaansche archieven betreffende de daden der Nederlanders in de Caraïbische zee van 1621—1648. Miss Irene A. Wright te Sevilla is de verzamelaarster en bewerkster dezer archivalia, die door prof. dr. C. F. A. van Dam vertaald zullen worden. Het schijnt niet uitgesloten, dat deze uitgaaf juist het volgend jaar het licht zal zien.

Uit een dagbladbericht blijkt voorts, dat in de marine het plan gekoesterd wordt, om aan de ingezetenen het volgend jaar een geschenk aan te bieden.

Rekening 1930.

De gouverneur heeft den Kolonialen raad de rekening over 1930, het eerste jaar van zijn be-

REISBUREAUX

LISSONE^N LINDEMAN^N

AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM HAARLEM UTRECHT ARNHEM LEEUWARDEN

GOEDKOOP REIZEN IN DUITSCHLAND

Door aankoop van **registermarken** kunnen wij U in de gelegenheid stellen de kosten van Uw reizen in Duitschland **belangrijk te verminderen of meer te profiteren** van de door U uitgetrokken reissom!

GOEDKOOPE SPOORKAARTJES. Deze spoorkaartjes zijn niet verkrijgbaar aan de stations. **SPECIALE REISCHEQUES.** Beiden leveren wij U ook voor de door ons geheel georganiseerde privéreizen.

Wij willen U gaarne meerdere inlichtingen verstrekken!!

stuur dus, aangeboden. De uitgaven hebben bedragen f 12.073.539.23, de ontvangsten f 8.086.966.16, zoodat het rijk moet bijspringen met f 3.986.573.07.

Zaakwaarnemers.

In Curaçao is het begrip zaakwaarnemer en praktizijn niet identiek. Praktizijn is daar de niet academisch gevormde, na examen voor het hof van justitie toegelaten, rechtsgeleerde.

In Augustus l.l. heeft de waarnemende gouverneur een zeer ingrijpend wetsvoorstel bij den raad ingediend. Aan ieder, die niet meester in de rechten is of als praktizijn bij het hof benoemd, is het verboden zich als raadsman aan te bieden of werkzaam te zijn. Op eilanden, waar ten minste twee praktizijs zijn, worden deze personen ook niet als gemachtigde of raadsman in bepaalde zaken voor het kantongerecht toegelaten.

Blijkens de uiterst sobere toelichting is het de bedoeling de rechtzoekenden tegen handelingen van onbevoegden te beschermen. Of en in hoever daartoe in feiten aanleiding wordt gevonden, blijkt niet.

De Koloniale raad zal wel niet nalaten, deze aanleiding tot klaarheid te brengen.

Nassau.

Bij aankomst van Hr. Ms. Johan Maurits van Nassau, heeft volgens een officieele mededeeling in *De Curaçaosche Courant* van 18 Aug. l.l. de (waarnemende) gouverneur aan H. M. de Koningin getelegrafeerd, dat Curaçao zeer op prijs stelt, dat het schip den naam draagt van een roemruchtig lid uit het huis Nassau, waardoor Curaçao onafgebroken wordt herinnerd aan hetgeen de naam Nassau voor het Rijk beteekent.

De Koningin was zeer gevoelig voor dit telegram.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's Gravenhage.

Mahasoetji-film.

Kennisgeving, dat op Dinsdag 17 October a.s. des avonds 8 uur in de groote zaal van het Excelsior-Gebouw, Zeestraat 57, alhier, de Mahasoetji-film (Van Java's Vulkanengeweld en het Wondere Bali), deel uitmakende van het filmwerk „De Maha-Cyclus" van de N.V. Polygon-Filmfabriek te Haarlem, zal worden vertoond.

Leden en begunstigers(sters) hebben met één huisgenoot toegang op vertoon van hun lidmaatschap- tevens contributiekaart 1933.

De Secretaris,

J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Apeldoorn.

28 Sept. openingsavond van het winterseizoen. Opkomst matig; succes goed.

Na opening, deelt, met een hartelijk woord van dank namens 't D. B., de heer Baars de boeken uit aan de H.H. Schoonhoven en Stridiron, wegens hun activiteit in zake 't werven van leden.

Daarna houdt hij zijn causerie over „Het Koloniaal Instituut" (zie 't boekje van Hasselman) geïllustreerd met voorbeelden uit de practijk en van verschillend type. Na de

Particuliere Ziekenverpleging

HUIZE „MON REPOS"

Juliana van Stolberglaan 78 — Tel. 720444

Opname van rust-, hulpbeh. en bedlegerige patiënten voor f 60.— p. m. en hooger, (g. milieu).

pauze volgde de film van den tocht op 24 April naar 't K. L., waaraan verbonden was een film van den tocht per watertaxi door Amsterdam en over het IJ, die onder hartelijk applaus werd beëindigd. Voorts werden nog vertoond een paar schitterende films van onze omgeving: „Berg en Bosch" en de „Cannenburg", met tot slot: het vuurwerk dat hier bij 't Oranje-feest gegeven werd. De heer E. J. Bouhuys kreeg voor zijn mooie medewerking, den warmen dank der vergadering en een mooi foto album als herinnering.

Den nieuwen leden wordt verzocht hun contributie te willen storten of overschrijven op postgiro no. 93038, van den heer J. C. Baars, Apeldoorn.

De secretaris, Jagersweg 42, tel. 4027.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-bureau.

Het informatiebureau der Vereeniging, Smidswater 10, (nabij het Korte Voorhout), Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

West-Indische tentoonstelling.

De Natuurhistorische Vereeniging „Hydra", organiseert van 28 Oct. tot 1 Nov. een West-Indische tentoonstelling in het Gymnastiek-lokaal van de Hoogere Burgerschool aan de 3e van den Boschstraat, Den Haag. Het bestuur zal het zeer op prijs stellen, indien eenige personen, bekend met West-Indië en de gebruiksvoorwerpen bereid zijn bij het exposeeren behulpzaam te zijn.

Zij worden vriendelijk verzocht zich in verbinding te stellen met Dr. van Burkom, Adelheidstraat 227 (tel. 772543, Den Haag).

Wij brengen dezen oproep gaarne onder de aandacht onzer leden.

HET HOOFDBESTUUR.

VAN DE REDACTIE.

Voor de afdeelingen.

Winterlezingen.

De heer Johan Koning, Prins Albertlaan 19, Voorburg, oud-redacteur van het „Soerabaiasch Handelsblad", stelt zich in het a.s. winterseizoen beschikbaar voor het vervullen van een spreekbeurt (met lichtbeelden) over: „De Europeesche en inlandsche pers in Indië (persbriedel en de inheemsche pers in verband met de nationalistische beweging) en de koloniale persvoorlichting in Nederland."

Studie Commissie.

Vergadering op Zaterdag 7 October e.k. ten twee uur.

Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Notulen.

3. Mededeelingen van den 1sten Gedelegeerde der Commissie, den Heer W. Meijer.
4. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.
5. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

In het Koloniaal Weekblad van 20 Juli j.l. komt eene aankondiging voor van een Stamkaart, met portretten, van het Huis Oranje-Nassau, welke zou worden uitgegeven door den Boekhandel H. de Vroede, Trans 6, te Utrecht. Deze kaart is thans verschenen en ziet er zeer goed verzorgd uit; door de aanschouwelijke voorstelling een aanwinst voor het onderwijs op de scholen in de Vaderlandsche geschiedenis.

De prijs van de kaart bedraagt in groot, opgeplakt formaat f 3,—, op zwaar karton met metalen hoeken f 4,90. Een kleinere uitgave (ter grootte van 25 bij 40 c.M.) kost f 0,75.

Leestafel.

Ontvangen: „Stemmen uit Bethesda“, XXXIX, Berichten omtrent den arbeid in het melaatschen-gesticht Bethesda in Suriname.

**Iederen Woensdag
Luchtmail naar Ned.-Indië!**

Mutatiestaat van 27 September tot 4 October '33

Nieuwe Leden:

- Drs. Go Hwan Tjiang, Rotterdam, Hondiusstraat 17B.
 G. J. Zimmerman, Vertegenwoordiger Scheltema & Holkema, Amsterdam, Oranje Nassaulaan 83 huis.
 W. G. Groot, Apeldoorn, Kon. Hortenselaan 38.
 J. W. Mulder, Apeldoorn, Genistalaan 14.
 Mevrouw T. Schreuder—ter Braake, Apeldoorn, Wildernislaan 1.
 P. J. te Winkel, Apeldoorn, Soerensche Weg 83.
 A. F. Hansen, Apeldoorn, Emmalaan 27.
 W. J. Zúr Kleinsmiede, Apeldoorn, Bas Backerlaan 22.
 L. R. Badings, Amersfoort, Jacob Catslaan 32.
 W. van Houten, Amersfoort, Huygenslaan 28.
 J. W. F. Bakhuis, Amersfoort, Huygenslaan 14.
 Mejuffrouw J. de Looze, Amersfoort, Huygenslaan 30.
 G. van Boxel, Hees bij Nijmegen, Kerkpad 22.
 F. J. Henning, Nijmegen, Berg en Dalsche Weg 70.
 Dr. C. Veldkamp, Directeur der Coöp. Suikerfabriek en Raffinaderij te Roosendaal, Oost Havendijk 16.
 Dr. E. Kiepe, Agent Stmij. „Nederland“ te Bergen-op-Zoom, Lievevrouwestraat 17a.
 F. Ch. Raadsveld, 2e Luitenant Inf. Bergen-op-Zoom, Steenbergsche Straat 19 E.
 L. W. Proost, 2e Luitenant Inf. Bergen-op-Zoom, Zuid Oostsingel 11.
 Mevrouw W. L. Swaan—Buddingh, Den Haag, Larixlaan 78.
 R. Tiggelman, Den Haag, Sumatrastraat 218.
 N. Ottema, Notaris, Leeuwarden, Prins Hendrikstraat 6.
 Mejuffrouw G. de Vries, Leeuwarden, Prins Hendrikstraat 6.
 D. Koopmans, Industriël, Leeuwarden, Harlingerstraatweg 1.
 Dr. C. J. Mervennee, Leeuwarden, Noordersingel 50a.
 A. F. van Velthuijsen, Majoor der Infanterie, Leeuwarden, Westsingel 12.

Voorgesteld door:

- eigen aanmelding.
 eigen aanmelding.
 den heer J. G. Stridiron te Apeldoorn.
 Voorzitter en Secretaris der Afdeeling Apeldoorn.
 het afdeulingsbestuur van Amersfoort.
 het afdeulingsbestuur van Nijmegen.
 Dr. J. G. Bantjes te Nijmegen.
 het afdeulingsbestuur van Bergen-op-Zoom.
 den heer J. H. W. Bruins te Bergen-op-Zoom.
 secretaris afdeeling Den Haag.
 eigen aanmelding.
 het afdeulingsbestuur van Leeuwarden.

Nieuwe begunstiger:

- Mevrouw D. Stuy, Apeldoorn, Emmalaan 2. Voorzitter en Secretaris der afdeeling Apeldoorn.

Adresveranderingen:

- H. van der Mooren, Oud Luitenant Kolonel N. I. L., van: Wijk bij Heusden, naar: Hilversum, Burgemeester Gülcherlaan 28.
 F. B. R. van Rossum, O. I. Ambtenaar m. v. Utrecht, van Beethovenlaan 41, naar Maliesingel 60.
 F. H. Greve, Oud Ass.-Resident, van: Wasse-naar, Wilhelminalaan 8, naar: De Bilt, Huize „Berkenhoven“, Utrechtsche Straatweg 2 (rekent tot Utrecht).
 Mevrouw de Weduwe C. J. M. Hille—Bulaëus Brack, Heemstede, van: Liever de Keylaan 6, naar: Valkenburgerplein 18.
 G. Robers, thans: Arnhem, Cattepoelsche Weg 270.
 Mr. L. D. Vorstman, Advocaat en Procureur, Meppel, van: Parklaan 14, naar: Zuideinde 54.
 H. G. Louise, Oud Directeur V. I. O., van: Avenue Michel Ange 23, naar: Avenue Albert 250, Uccle—Brussel.
 Jac. F. Haayen, Inspecteur der belastingen, van: Den Haag, Acaciastraat 83, naar: Curaçao.
 S. Kortleven, Controleur B. B., van: Makasser, naar: Djenepono (Zuid-Celebes).
 J. G. A. Goedeljée, Referendaris 1ste klasse P. T. T., thans te Bandoeng, Limburgiastraat 12.

A. de Liefde - Opticien

voorheen 10 jaar bij de firma A. W. Heijnen
JAVASTRAAT 19, DEN HAAG
 Telefoon 114051 Giro 163326 5227

Brillen en Pince-nez's

op voorschrift van H.H. Doctoren. **Electrische slijperij.** Face a mains, étui's, loupes, leesglazen, reis- en tooneelkijkers, barometers en thermometers
 Specialiteit: repareren van antieke barometers en schoonmaken van prismakijkers. **Luxe optiek**

Café-Restaurant

„HET HOF VAN BERLIJN“

Papenstraat 32, Den Haag - Tel. 1-1-1-7-1-3 — 1-1-0-8-0-8

Zalen voor Partijen en Feesten disponibel.
 Het Café-Restaurant voor gedistingeerd publiek
 Aanbevelend,

5287

HENK SLOENHEK

Paedologisch Instituut

Valeriusplein 11
AMSTERDAM

INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS
 Geeft na 4—8 weken observatie paedagogisch advies aan ouders en voogden omtrent geplaatste pupillen
 Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK
 Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST
 Verpleeggeld f 3,50—f 4,50 per dag 5101

G. P. I. C.

Gemengde Personeel Inkoop Centrale

verkoopt Meubelen, Haarden, Tafelzilver en Stofzuigers. Alles merkartikelen.
 Leden van Oost en West 20% korting.
 Bezoekt onze Showrooms

C. P. Thielestraat 24, Rotterdam
 5403

J. H. STRIK & ZOON

Paviljoensgracht 16 — Den Haag
 Telefoon 113252 Giro 156429
 Handel in 5396

WILD en GEVOGELTE

Alle bestellingen worden ten spoedigste uitgevoerd
Thuisbezorging zonder prijsverhooging

Ziet U gaarne Uw woning **chique, smaakvol** en **voordeelig ingericht**?
 Wendt U zich dan tot
Handelsbureau „INTERVENTIA“
 S. VAN VLIET, A. J. BLANKER Jr.
Beeklaan 477 — Telef. 391660 DEN HAAG
 Spec. Import Engelsche Eetkamerameublementen en Clubfauteuils
 Wortelnoten **Duitsche** Slaapkamers f 275.—
 15 pCt. korting 5401